

AZ
ILLYÉS GYULA KÖNYVTÁR
BESZÁMOLÓJA
– 2023 –

Szekszárd, 2024. február
Liebhauser János

1. RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ

Sikerek, eredmények és trendek - a használati mutatók alapján

Az Illyés Gyula Könyvtár 2023-ben 48 hét alatt összesen 1 877 órát volt nyitva. Mindez a 392 óra „kapukönyvtári szolgáltatással” együtt is csak 27 órával több, mint előzőleg. A könyvtárat aktívan használók száma 59 fővel, 2 723-ra emelkedett, míg az 55 747 kikölcsönzött könyv 3 129 db-bal lett magasabb, mint 2022-ben. Ez még akkor is öröndetes, ha a használati mutatók még így sem érik el a járványhelyzet előttiüket.

Az eredményeket jelentősen befolyásoló - negatív és pozitív – körülmények

2023-at is az – *energetikai* – bezárás és a negatív következmények leküzdése határozta meg. Ebben az igazán nehéz a ritkán betérő, kevés szolgáltatással élő alkalmi olvasók megszólítása! Ez kiszámítható szolgáltatási környezetet és nagy türelemmel végzett kitartó munkát igényel. Ezért fájdalmas, hogy ismét a pandémia során kialakult gyakorlathoz kellett visszatérnünk. Az április végéig tartó – *a vármegyei jogú városi könyvtárak közt kirívó hosszúságú* – zárlat logikus folyamánya a látogatószám ismételt megtorpanása lett. Így már az siker, hogy meg tudtuk őrizni olvasóink zömét, és az újbóli bezárás nem járt sem a kölcsönzések, sem a kölcsönzött dokumentumok számának csökkenésével.

Örömteli feladat volt viszont előkészíteni költözésünket a régen várt új könyvtárba: leselejteztük azokat a dokumentumokat, melyeket nem viszünk magunkkal; új

szolgáltatásokat és közösségeket szerveztünk; próbáltunk felkészülni az új épület által biztosított lehetőségekre, a 2023. szeptemberre tervezett nyitásra.

Noha a *Szekszárdi Tudásközpont* épületének műszaki átadója már 2023 augusztusában megtörtént, a bebútorozás, az IT beszerzések, ill. a költöztetés közbeszerzésének csúszása elodázta az ünnepélyes megnyitót a 2024-es évre.

Mégis a felkészülésünk a költözésre – *azaz a 3 éves stratégiai tervünk* - sikeres volt. Megünnepelethettük az olvasóklubunk 8. évfordulóját, immár 90 fiatal látogatja rendszeresen az 5 éves ifjúsági klubunkat *(és az író- és alkotó gárdát, a nyári táborokat)*, új szolgáltatásokkal megújítottuk honlapunkat *(Webshop)*, új olvasói közösségeket *(társasjátékos, kézműves, magkönyvtár stb.)* kapcsoltunk a könyvtárhoz. De 2023 igazi – *világraszóló* – sikere az, hogy könyvtárunk elnyerte az **„IFLA zöldkönyvtári címet”**.

2. STRATÉGIAI CÉLOK VÉGREHAJTÁSA

Az intézményi stratégiai célok időarányos teljesülése a tárgyévi munka által

Az új könyvtár megnyitásával záruló, **KÖNYV - KULTÚRA - KÖZÖSSÉG** jelmondatú stratégiai tervünk célja, hogy a szolgáltatásainkat megújítva, digitális tartalomszolgáltatóként, közösségvezérelt, családbarát, minősített és egyben zöldkönyvtárként költözhessünk a *Szekszárdi Tudásközpont* épületébe.

A 2023-ban záruló 3 éves stratégia tavalyi évre eső főbb eredményei:

Felkészülés a költözésre

- folyamatos egyeztetés a levéltár, az önkormányzat, illetve a könyvtár között
- a gyakran használt dokumentumok RFID címkézése *(a ritkábban keresett állományt később folyamatosan dolgozzuk fel)*

Szolgáltatásfejlesztés

- Az Öko-munkacsoport és a KSZR együttműködésében 10 db kistélepuslési zöldkönyvtár létrejött
- 2023 augusztusában, Rotterdamban a világ minden részéről beérkező pályázatok második legjobbjaként elnyert **„IFLA zöldkönyvtári cím”**

Digitális szolgáltatások

- helytörténeti cikkadatbázis
- webshop

Közösségfejlesztés

- **„Családbarát könyvtári cím”**
- új csoportok létrejött
- (társasjáték, kézműves stb.)*

A pályázati tevékenység támogatta-e a stratégiai célok teljesülését?

A Szekszárdi Tudásközpont felépítése a ZÁÉV Építőipari ZRT. kivitelezésében, míg annak berendezése (*bútorok, IT eszközök, költöztetés*) az önkormányzat közbeszerzése által a Modern Városok Program keretében EU-s és hazai források felhasználásával valósul meg.

Robotika (2022. 10. 01. – 2024. 03. 31.)

- támogatási összeg: 499 790 Ft
- 5 db robotika készlet

Országos Könyvtári Napok programsorozat (2023. 09. 01. – 2024. 08. 31.)

- támogatási összeg: 1 077 360 Ft
- 12 városi könyvtár 500 000 Ft kapott
- előadói tiszteletdíjak

3. SZERVEZET

Az elmúlt évek béremelését 2023-ban nem követte folytatás, így egyre kevésbé kompenzálja bármi a könyvtárosság fokozatos presztízsvesztését! A kötelező bérminimum-emelés ismét számos kolléga fizetését érte utol, és a többiek jövedelme is csak pár ezer forinttal haladja meg a kötelező bérminimumot.

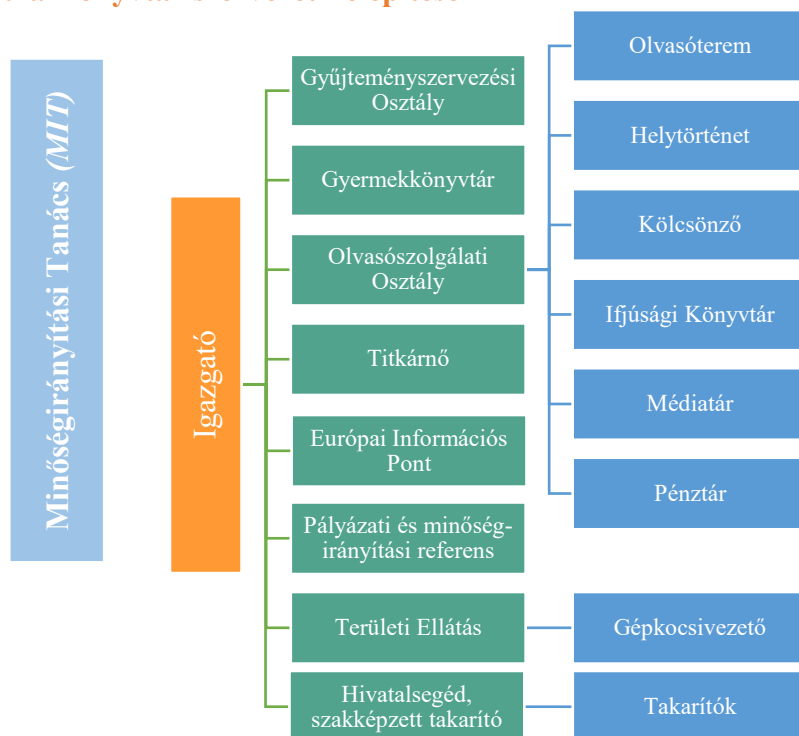
Továbbra is nehéz jó szakembert találni! Célunk olyan szervezeti kultúra kialakítása, amivel a munkatársak azonosulhatnak, és csapatként tudnak dolgozni a könyvtár céljainak eléréseért. Noha kollégáink szakmai önművelését, tanfolyami továbbképzését – a 32/2017. (XII. 12.) EMMI rendelettel összhangban – támogatta a könyvtár, ám 2023-ban nem indult el a segédkönyvtáros tanfolyam Kecskeméten, míg a Könyvtári Intézet tanfolyamai fizetősek lettek.

A takarítást a Prizma FM Services Kft. szerződésének megszűntével, 2023 augusztustól újra a könyvtár alkalmazásában álló takarítók végzik, amivel 1,5 új állás jött létre. Viszont a kényszerű bérmegetakarítás, ill. a piaci bérezéssel versenyezni nem tudó intézményi gazdálkodás miatt a könyvtár alapfeladatait támogató háttértevékenységeket továbbra is külön szerződésekkel biztosítjuk:

- a könyvtár informatikai rendszerének – *belső hálózatának és szervereinek* – üzemeltetését a HQ-Info Bt. végezte
- a 97 KSZR kistéleplési könyvtárat kiszolgáló feladatot az M-Digit Kft. látta el
- a könyvkötést a nyugdíjba vonuló Bodrogi István könyvrestaurátor mester ajánlására a Hofma Könyvkötő és Szolgáltató Kft. oldotta meg.

A könyvtár szervezeti felépítését máig meghatározza a régi épület. A kényszerűen sok különálló szervezeti egység miatt törekszünk a horizontális kapcsolatok erősítésére. A Szekszárdi Tudásközpont szervezeti változásokat fog elindítani.

Az Illyés Gyula Könyvtár szervezeti felépítése

4. INFRASTRUKTÚRA

Fizikai terek állapotának változása

Új könyvtáráépület:

- a *Modern Városok Program* keretében 2018-ra készült el a *Szekszárdi Tudásközpont (levéltár + könyvtár)* kiviteli terve
- a kivitelezést a ZÁÉV Zrt. végezte
- a 2023. augusztusi műszaki átadást követően az elkészült épület – a 1547/2021. (VIII. 4.) kormány határozat alapján – a Magyar Nemzeti Levéltár vagyongazdálkodásába került
 - fontos megjegyezni, hogy a ZÁÉV alvállalkozója, a Dunaber Kft. máig nem fizette ki saját alvállalkozóit, veszélyeztetve az épület napelemtábláinak beüzemelését
- a fentebb említett kormányhatározat rendelte a szekszárdi önkormányzat feladatául az épület bebútorozása, infrastrukturális felszerelése és költöztetése közbeszerzésének lebonyolítását
 - a belsőépítészeti tervek alapján a Garzon Bútor Zrt. 2023. év végére, határidőre fejezte be az épület bebútorozását
 - az IT fejlesztés keretében a számítógépek beszerzése a Delta Systems Kft., a szerverek beszerzése a Digitran Hungária Zrt, míg a hálózat beüzemelése az IMG Solution Zrt. feladata volt
 - a költöztetés közbeszerzése 2023 decemberében indult el, így reményeink szerint az átköltözés folyamata 2024. március végén kezdődhet
 - az egyedi hardver- és szoftverfejlesztések (RFID szolgáltatások, e-corvina modulok, audiovizuális eszközök stb.) a többi közbeszerzés lezárulta után, a fennmaradó projektösszeg ismeretében indul majd el 2024-ben

A várhatóan 2024. nyár elejére eső megnyitóig továbbra is a jelenlegi szűkös körülmények határozzák meg az Illyés Gyula Könyvtár infrastruktúráját.

Egyéb infrastruktúra

- 1 db Renault kisbusz és 5 db személygépkocsi
 - Dacia (*Lodgy, Logan, Duster, Sandero*)
 - Opel (*Astra*)

5. GYŰJTEMÉNYI INFORMÁCIÓK

Gyűjtemény-elhelyezés és gyűjteményfejlesztés

2023-ben az Illyés Gyula Könyvtár 18 337 e Ft-ot fordított gyűjteményfejlesztésre, 2,407 millió forinttal többet, mint tavaly. Költségvetésünk dokumentumvásárlásra szánt összegét – az elmúlt évekhez hasonlóan – jelentős központi támogatások egészítették ki:

- *Érdekeltségnövelő Támogatás*: 1 507 e Ft
- *Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (ODR)*: A könyvtárközi kölcsönzés postaköltségre és dokumentumvásárlásra fordítható 1 500 e Ft összegéből 284 könyvet vásároltunk
- *NKA Könyvtámogatási Programja*: 1 195 ezer Ft-ért 320 db-ot leltároztunk be

A jelentős könyvterjesztőkkel – *KELLO, Lira, Bookline* – megkötött szerződésekben átlag 35%-os kedvezményt érvényesítettünk, melynek során – *szemben az NKA támogatásával* – a használói igények figyelembevételével történt a dokumentumok kiválasztása.

Mára mind fontosabb állománygyarapítási móddá vált a családi hagyatékok befogadása. Átválogatásukkal az elhasználódott könyveinkből 520-at cseréltünk le, és további 1855 különféle dokumentumot leltároztunk be, összesen 4 937 182 Ft értékben. Így tavaly összesen 8765 db dokumentumot vettünk nyilvántartásba.

A törlést kiemelt feladatként fogalmaztuk meg a könyvtár cselekvési tervében. 2023-ban, az új könyvtáráépületbe költözést megelőzően átgondolt, tervszerű apasztással elsősorban a rossz épületadottság miatti fertőző penész miatt megrongálódott, továbbá az elhasználódott köteteket, illetve a fölös példányokat vontuk ki az állományból. Célunk az állomány további fokozatos csökkentése a kb. 300 ezres állomány-nagyságra.

- a 28 928 db kivont könyvtári dokumentumból 20 997 db volt könyv
- a műsoros kazettákat teljes egészében kivontuk az állományból
- a könyvtár állománya 2023-ban összesen 315 739 db, ami 22 233-mal kevesebb a tavalyinál

Gyűjteményfeltárás

Az elektronikus katalógusba rögzített rekordok száma 11 137 db volt (*ebből bibliográfiai rekord 5 398; authority rekord 5 739*). Folyamatosan javítottuk az authority rekordokat (*egységesítés; utalók; helyi adatok aktualizálása*). A tartalmi feltárást egységes tárgyszavakkal végeztük. A régebbi hiányos rekordokat kiegészítettük, rekordkapcsolatokat hoztunk létre.

Állományvédelem

A szabadpolcos kölcsönzői, illetve a védett állományaink RFID kódolása június végéig megtörtént, azóta folyamatos az új beszerzések és a raktári állomány kódolása: *2023-ban 88 036 kód.*

Digitizálás

2023-ban az Arcanummal együttműködve a nagyobb Tolna vármegyei települések folyóiratait digitalizáltuk:

Szekszárdi Vasárnap	2020-2021
Átalvető	1997-2018
Dátum	1989 (1-4.); 1990
Cikádor	1991-2022
Atomerőmű	2020-2022
Dunaföldvár	1990-1997
Dunaföldvári Part-oldalak	1997-2017
Csapó híradó	1984-1993
Hetedhéthatár	2001-2010
Hon-lap	2003-2005
A Pad	1997-2013
Paksi Hírnök	2022
Paksi Tükör	1994-2022
Tolnai Hírlap	1996-2021
Tolnai Könyvtáros + repertórium	1970-1990; 2016-2018
Fotóélet	1969-1977
Tolnai Népújság	2020-2022
Tolnai Fórum	1970-1988
Tolna Vármegye Hivatalos Lapja	1923-1946
Tolna Megye Tanácsának Közlönye	1961-1969
Tolna megyei tanácsstagok tájékoztatója	1959-1963
Orvosi Közlemények	1965-1975

Közreműködünk más folyóiratok (pl.: *Magyar Közlöny*, *Népszava*) hiánypótlásában is. Közösségi szolgálatos diákok segítségével lezárult cédulakatalógusunk szkennelése, és folytattuk a Szepesi-riportok feldolgozását. A honlapon elérhető a *Digitális könyvtár*, amely a Corvinában kereshető lelőhelyként.

6. SZOLGÁLTATÁSOK

Célcsoportok számára kialakított szolgáltatások eredményei

• Gyermekek

A gyermekkönyvtár stratégiai célja a könyvkultúra népszerűsítése, az olvasóvá nevelés, tanulássegítés, a közösségi- és digitális fejlesztés, a szabadidő szervezése. Sikerrel újítottuk meg a „*Családbarát Szolgáltató Hely*” címet.

Az óvodai és iskolai nevelési programokhoz igazodva 69 alkalommal tartottunk néprajzi, zenei, anyanyelvi, természettudományos, gyermekirodalmi és könyvtárhasználati foglalkozást, látogatóinknak 70 programot szerveztünk.

15-ször jutottunk el könyvtári, illetve papírszínházi foglalkozással megyénk kistelepüléseire. Kétszer Nagydorogról is ellátogattak hozzánk.

A „*Barangolás Rácpácesgrenen*” levelezős versenyt Lázár Ervin meséihez kapcsolva újrahasznosított tárgyalatossal kötöttük össze. Benedek Elek születésnapján, a népmese napján papírszínházzal, játékos és kézműves foglalkozással ünnepeltünk. A nagy múltú, népszerű Családi Meseestre 5 alkalommal került sor.

Kortárs írók - *Agócs Írisz, Balázs Panna, Dávid Ádám, Ecsédi Orsolya, Simonfalvi Anca, Tölgyesi Livia* - népszerűsítették az olvasást a gyermekek körében.

A Mazsola Könyvtári Babaklub heti játékos babafoglalkozásai keretében (25 alkalom) helyi szakembereket hívtunk a kisgyermekes szülőket érintő nevelési, egészségügyi, fejlesztőpedagógiai, nyelvi, dietetikai, pszichológiai, zenei, óvodai, bölcsődei témákról beszélgetni.

Segítettük a Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató megyei nevelőszülői hálózatának munkáját, ill. a „*Gyereket a magasba!*” országos flashmobot. Népszerű volt a Húsvéti, illetve az Adventi készülődés mesélős, kézműves délelőttünk, valamint az újdonságként szervezett öko-társasjáték délutánunk. A családi kézműves délutánokon különös figyelmet fordítottunk az újrahasznosításra, az ökológiai szemléletformálásra.

- **Fogyatékkal élők**

„*Az én könyvtáram*” országos szakmai projekt keretében fenntartottuk az „***Otthon a könyvtárban – Könyvtár az otthonban***” programot: a gyermekotthonban élő állami gondozott, középsúlyos értelmi sérült, halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok számára készített olvasásfejlesztő, szövegértést segítő és zenés foglalkozásokkal, 16 alkalommal, átlag 10-15, összesen 339 fő részvételével. Az országosan is egyedülálló program köré városi összefogást szervezünk a többek közt a Német Színház, a Mentálhigiénés Műhely és a Rotary Club várható együttműködésével.

- **Zenét kedvelők**

A bezárás elmúltával visszatérő látogatók zenehallgatási, filmnézési szokásai változásával felértékelődik a gyűjtemény ritkaságainak, a régi LP-knek a szerepe. Nekik jelent fontos találkozóhelyet a ***Bakelit klub***, amely 11 alkalmán, 52 résztvevővel vezeti be a lemezbarátokat a High End Audiophile világába, előkészítve a Tudásközpont valóban Audiophile stúdiója működését.

- **Nemzetiségek**

Az *Országos Idegennyelvű Könyvtár* partnereként szervezzük a megye nemzetiségi ellátását, segítve az önazonosságot, a nemzetiségi-kisebbségi kultúra és a nyelv megőrzését, a nyelvtanulást. Tolna vármegyében 28 település könyvtára rendelkezik német nemzetiségi, 5 cigány letétekkel, amelynek revíziója 2023 fontos feladata volt. A szótárak, a szak- és nyelvkönyvek keresettek, viszont csökken a szépirodalom iránti igény.

Helyben elérhető szolgáltatások

A személyes kölcsönzés lehetősége miatt - *az elmúlt években népszerűvé vált - otthonkönyvtár* szolgáltatással kevesebben éltek, mégis célunk, hogy e szolgáltatás továbbra is sok emberhez eljusson. A könyvtár és szolgáltatásai népszerűsítése többféle módon, folyamatosan zajlik: *ifjúsági olvasóklubok, játékok, szabadulóraktár, robotika, rejtvénypályázat, irodalmi pályázat, könyves vakrandi.*

Az **Olvasóterem** használata az újrainvitással ismét növekedett, mégis elmarad a lezárások előttről.

Helyben elérhető lapok	cím	példány
Napilap	7	9
Hetilap	29	31
Havilap	191	195
Külföldről	30	30
Összesen	257	265

A megváltozott igényeket a Laptapír előfizetéssel is szeretnénk kielégíteni, de szolgáltatásként továbbra is közel 40 féle lapot kölcsönzünk, egyedi igényekre figyelő rugalmas kínálattal.

A **Helytörténeti gyűjtemény** teljességre törekedve gyűjti a vármegyére vonatkozó dokumentumokat. Meghatározó a referenzs tájékoztatás, a szkennelés, digitalizálás, adatbázis-használat, metaadatolás és a helyi évfordulónaptár és az életrajzi adatbázis építése, amelyet az „*Én Könyvtáram*” játékkal népszerűsítettünk. A kutatók segítségével a „*Hiteles források*” c. lista, az érdeklődőknek a „*Sárvár kincsei*” helytörténeti vetélkedő készült el. A bonyhádi múzeum és a dombóvári Kulturális Szolgáltató Központ együttműködése segítette a szak- és szépirodalom fejlesztését.

Távrolról elérhető szolgáltatások

Könyvtárközi kérések	2022	2023
<i>Amit mi teljesítettünk</i>	2 696	3290
eredeti	2 561	3133
e-másolat	18	34
sikertelen	117	123
<i>Amit mi kértünk</i>	255	283
eredeti	232	256
e-másolat	10	14
sikertelen	13	13

A 3 290 kérésből 3 167-et tudtunk teljesíteni. Így az ODR összesítésében is, és a vármegyei hatókörű városi könyvtárak között is a 3. helyet foglaltuk el!

A **Digitalizált tartalomszolgáltatás** kiemelkedő partnere az *Arcanum Adatbázis Kft.* Ezért digitalizált anyagaink honlapunkon kívül a *Hungaricana* oldalán is elérhetők. A segítségükkel elért felhasználói kör jelentős forgalmat generál. Az oldalmegtekintések száma: 645 219.

Közösségi szolgáltatások

- **Rendezvények**

Az újraindítás megteremtette a rendszeres könyvtári programok lehetőségét: a több, mint 292 program részletes leírása megtalálható a mellékletben.

- **Képzések**

Az 1552 főt elérő 75 db szövegértést és a 74 főt megmozgató 4 db digitális kompetenciát fejlesztő nem formális képzés, valamint a 70 alkalommal 1252 főnek megtartott könyvtárhasználati foglalkozás jelzi a könyvtár képzés iránti elkötelezettségét.

- **Klubok**

A 8 éves *felnőtt Olvasóklub* havonta tartott 8 alkalmán (esetenként 8-10 fő) összesen 63-an vettek részt. Tavalyi kirándulásuk a kalocsai érseki könyvtárba, illetve Schöffner Miklós kalocsai születésű francia képzőművész, a kinetikus művészet képviselőjének múzeumába vezetett.

Az immár 5 éves *Ifjúsági klub* saját otthonában, az Odúban ünnepelhette születésnapját. Mára már a nagy olvasóklub 56, az ifjabbak 10, az Írógárda 40, az Alkotógárda 9 fővel működik (ez 62 ifjút jelent). Évente állítjuk ki az alkotógárda műveit, és megjelenik az Írógárda 52 írása is. A régi tagok közül többen visszajárnak foglalkozásokat tartani a fiatalabbaknak. A havi rendszerességű találkozók mellett 3 olvasótábor, 16 meghívott vendég jelzi a klub működését.

- **Kiállítások**

2023-ban a szokásosnál kevesebb, összesen 5 kiállítást rendeztünk, mivel a költözés folyamatosan változó időpontjai mellett nehéz volt biztos kiállítót találnunk.

- Alkotógárda – „Versképek az Odúban”
- Csorba Károly – „Fotók Nemes Nagy Ágnes verseire”
- Goethe Institute – „És máig is élnek: Grimm meseillusztrációk”
- Gáll Péter Henrik – „Burung magán fotógyűjtemény”
- Szijjártó Istvánné – „Tűvel és ecsettel”

Online felületek

7. MINŐSÉGI IRÁNYÍTÁS

Használói elégedettségmérés

Minőségpolitikánk célja, hogy használóinknak minőségi szolgáltatásokat nyújtson, támogassa az információszerzést és szórakozást, ill. közösségeket építsen a kultúra segítségével. A MIT vezetésével a munkacsoportok tudatosan alkalmazzák a PDCA elvet, a folyamatirányítás és a szolgáltatásfejlesztés gyakorlatát, rendezvényeinken rendszeresen méri a használók igényeit és elégedettségét.

Önértékelés

Az Illyés Gyula Könyvtár négyszer végzett önértékelést (2016 – KKÉK, 2018 – KMÉR, 2019; 2022 – módosított KMÉR). Az önértékelések által jelzett régi problémát a bevezetett új jutalmazási rendszer orvosolta. Illyés Gyula születésnapján került sor a „Kiváló kolléga” és a „Kiváló munkáért” díjak átadására. 2023-ban célul tűztük ki a Minőségi Díj elnyerését, amit 2024-ben, az új épületbe történő költözéssel egy időben kívánunk megpályázni.

Települési könyvtárak minősítésének koordinációja, előkészítése

Rendszeres szakmai napot és konzultációt tartunk a vármegye 12 nyilvános könyvtárával, ahol ösztönözzük a minőségirányítás elveinek és gyakorlatának alkalmazását, valamint azok bevezetését. Az előző évek sikere volt, hogy Tamási, illetve Bonyhád városi könyvtára elnyerte a „Minősített Könyvtári” címet. Az ő sikeres példájukat szeretné követni a Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár. Az eddigi évek szakmai munkája készíti fel őket erre a megmérettetésre.

Tárgyi fejlesztések, innovatív lépések

A négy dunántúli vármegye (Baranya, Somogy, Tolna és Zala) potenciális használóinak felmérését a járványból való kilábalás lassította le, viszont a benchmarking és a közös szolgáltatásfejlesztés területén (minőségirányítás, KSZR, ODR) folyamatos az együttműködés.

8. TUDOMÁNYOS KUTATÁS ÉS KIADVÁNYOK

A könyvtár lehetőségei nem teszik lehetővé az intézményesített formában támogatott tudományos munkát, viszont a könyvtárosok előadásokat tartanak, továbbképzéseken vesznek részt, valamint konferenciákat szerveznek:

- a *X. Szekszárdi Magasiskola* – Mészöly Miklós Irodalmi Akadémia és Írói Mesterkurzus – 2023. július 10-16. programsorozata (*intézményközi szervezésben*)
- A 2022. évi Mészöly Miklós-díjas Bartók Imre portréfilmjének bemutatója <https://www.youtube.com/watch?v=ZNHTBR7SF1U&t=1s>
- az MKE 54. Vándorgyűlésén (2023. július 15-17. Tatabánya) megszervezett Zöldkönyvtári szekció
- A Rotterdami IFLA WLIC 2023 konferencián a második legjobb pályázattal elnyert Zöldkönyvtári címet (https://www.youtube.com/watch?v=H78_grX44Ds) konferenciameghívások követték országszerte:
 - MKE szakmai napok Kaposváron és Székesfehérváron
 - „A könyvtárak zöld oldala” Könyvtárszakmai nap a Goethe Institute-ban https://www.goethe.de/ins/hu/hu/ver.cfm?event_id=25003419
 - A TMT-ben (*Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*) megjelent publikáció <https://journals.bme.hu/tmt/article/view/36488>

9. PARTNERSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

Könyvtári, közgyűjteményi, közművelődési, közoktatási együttműködés és az önkéntesség

A könyvtárosok tagjai, esetenként vezetői számos helyi és országos szakmai és civil szervezetnek: IKSZ – KKDSZ – MKE – Egyed Antal Honismereti Egyesület – Mészöly Miklós Egyesület – PAD Egyesület

A könyvtár együttműködő partnerei:

- települési önkormányzatok
- *Europe Direct*
- történelmi egyházak
- levéltár – múzeum – művelődési központ
- oktatási intézmények: óvodától egyetemig
- egészségügyi szervezetek: *fogyatékosok szervezetei* – a Kórház gyermek- és pszichiátria osztályai – védőnői szolgálat
- zöld szervezetek: *Alba Natura Civil Alapítvány* – *Alsómocsolád* – *Duna-Dráva Nemzeti Park* – *Hét Patak Gyöngye Natúrpark Egyesület* – *Jane Goodall Intézet* – *KÖVET Egyesület a Fenntartható Gazdaságért* – *Magyar Madártani Egyesület* – *Magyar Permakultúra Egyesület* – *Szekszárdi Kutyaemenhely* – *Zöldtárs Alapítvány*

Közösségi szolgálat

**megállapodásai 19
iskolával**

**Összesen
998 óra**

**50 diák közösségi
szolgálat**

A közösségi szolgálat nagy lehetőséget nyújtott a könyvtár számára, hogy megszólíthassa a fiatal generáció tagjait. Ennek legsikeresebb példája az immár 5 éves *Ifjúsági olvasóklub*. Mára már nemcsak Tolna vármegye, de a környező megyék 19 középiskolájával állunk partneri kapcsolatban, a jelentkezők foglalkozási lehetőségei elérhetőek a könyvtár honlapján: <https://www.igyuk.hu/szolgaltatasok/kozossegi-szolgalat/>

Együtműködésünk az I. Béla Gimnáziummal, nemcsak ebben, de a kifejezetten hátrányos helyzetű gyerekeknek tartott könyvtári foglalkozásokban is megjelenik. Szintén a középiskolák körében nagy siker a könyvtár 6 helyszínét felkereső könyvtári vetélkedő csapatjátéka.

A Könyvtári Intézettel együttműködve folytatódott könyvtárunkban két könyvtáros hallgató gyakorlati képzése.

10. PR/MARKETING/KOMMUNIKÁCIÓ EREDMÉNYEI

A könyvtár megjelenése médiumokban

Az Illyés Gyula Könyvtár alapfeladata a jó kapcsolat ápolása a helyi és országos médiumok munkatársaival. Bár reméljük, hogy könyvtárunk működése önmagában is hírértékkel bír, de időnként rákényszerülünk, hogy éljünk a hirdetések lehetőségeivel. Hivatalos kommunikációnk legfontosabb eszköze a könyvtár honlapja, amelynek folyamatos a karbantartása. Portálunkon külön kiemelt oldala van a KSZR és a Zöldkönyvtár tevékenységének is. A hivatalos kommunikációnkra épülő fontos feladatunk közösségi oldalaink működtetése (*Facebook - IGYUK és Zöldfolyam, Instagram, Youtube, Google, TikTok*). Partner könyvtárainkat is ösztönözzük az általunk is követett jó gyakorlatok követésére.

Lépések az intézményről alkotott kép pozitív formálásához (*arculat, kommunikáció*)

Az *Internet Fiesta*, az *Ünnepi Könyvhét* és az *Országos Könyvtári Napok* rendezvénysorozatai és marketingakcióik által teremtett médiafigyelem is segíti a könyvtár pozitív képének kialakítását. A könyvtár törekszik egységes arculat fenntartására - *logó, honlap, eligazító tábla, plakát, szórólap*.

11. A VÁRMEGYEI HATÓKÖRŰ VÁROSI KÖNYVTÁR A VÁRMEGYE TERÜLETÉN MŰKÖDŐ TELEPÜLÉSI KÖNYVTÁRAKAT ÉRINTŐ ÁLLAMI FELADATAIRÓL SZÓLÓ ÖSSZEFOGLALÓ

A vármegyei kötelezpéldányokkal, a digitalizálással, a gyűjteményét feltáró elektronikus katalógus építésével kapcsolatos feladatokról

Az Illyés Gyula Könyvtár egységes megyei adatbázist épít, amelyhez települési, iskolai és KSZR könyvtárak kapcsolódnak - kivéve az egykori járási könyvtárakat. A Corvinában feltárt állomány elérhető a honlapunkról. 2022-ben befejeződött a kistelepülési könyvtárak állományának retrospektív feldolgozása a megyében. Célunk, hogy minél több helyen kialakítsuk a megbízhatóan működő gépi kölcsönzés lehetőségét, ehhez szükséges az olvasói adatbázisok elkészítése az adott településeken.

A vármegye területén működő könyvtárak együttműködésének szervezésével kapcsolatos feladatokról

2023-ban a megye összes településén van könyvtári szolgáltatás: 1 vármegyei feladatokat ellátó városi könyvtár, 12 települési könyvtár, és 97 KSZR szolgáltatóhely a jogosult 101 településből.

Az Illyés Gyula Könyvtár rossz épülete miatt szétagoltan, szűkösen működik a KSZR szolgáltatás, amihez a könyvtárosok 1/5-e, azaz csak 5 fő tartozik.

A települési könyvtárak tevékenységét segítő 2023-ban nyújtott szolgáltatásokról

Könyvvásárlásra mindkét fontos szállítónk (*KELLO, Lira*) 35% kedvezményt ad. KSZR könyvtárosaink negyedévi igénylistából vagy raktárkészletünkéből választhatnak, a kiszállítás rugalmas.

143 féle folyóiratot 522 példányban rendelünk meg: külön minden településre kb. 6 félért, hogy minden korosztálynak legalább kétféle jusson. A három kapcsolattartó kolléga havonta felkeresi 4-5 saját települését, átnézi a könyvtárat, megbeszéli a felmerülő problémákat.

KSZR beszerzések	db	Ft
könyv	6639	20 511 648
hangoskönyv	262	603 678
folyóirat, heti-, napilap	522	6 685 680
összes	7423	27 801 006

Az ODR támogatás segítségével ingyenes könyvtárközi kölcsönzést biztosítunk Tolna vármegye minden könyvtára számára, mindezt a négy járási letét is segíti, amelyeket összesen 2.343.021.-Ft összegben 790 tétellel gyarapítottunk.

2023-ban 337 alkalommal szerveztünk programot KSZR támogatásból a kistelepülési könyvtárakban, ez közel 8%-kal több mint 2022-ben. A célunk az volt, hogy az 57 előadó partnerünk segítségével többféle rendezvénytípusból - *író-olvasó találkozó, ismeretterjesztő előadás, zenés-verses rendezvény és gyermekrendezvény* - évente minimum négyet rendezzünk településenként. A 21 településen működő *KönyvtárMozi* szolgáltatás keretében 130 alkalommal 181 vetítés történt 2023-ban.

KSZR rendezvények

Író-
olvasó
61db

Gyermek
81 db

Zenés
69 db

Ismeret-
terjesztő
126 db

Összesen
337 db

Legnépszerűbb előadók:

- Szabó Dávid
- Csigabiga Alapítvány
- Papírszínház
- Sár József
- Gruber László

Gyermek
24%

Író-olvasó
18,1%

Zenés
20,5%

Ismeretterjesztő
37,4%

Az iskolán kívüli könyvtári továbbképzés és szakképzés végzéséről

2023-ban kétszer, 3 helyszínen tartottunk szakmai napot a kistéleplési munkatársaknak, melynek célja a szakmai tájékoztatáson túl a közösségépítés és az összetartozás erősítése volt. A nyár folyamán háromnapos önismereti tréninget szerveztünk a kistéleplési munkatársaknak.

A települési könyvtárak fejlesztésének koordinációjáról, az ennek keretében megtett javaslatokról

Minősített Könyvtárként fontos a TQM érvényesítése a települési, illetve a KSZR könyvtárak működésében: *szakmai napok elégedettségmérése, igényfelmérés zajlott online formában.*

Részleges bútorcsere történt több településen: *könyves- és folyóiratpolc, játéktároló, válogatóláda, asztal, szék, babzsákfotel, szőnyeg, porszívó, függöny, olajradiátor és hőszugárzó.* Továbbá több asztali gép, nyomtató, notebook, projektor, vágógép, vetítővászon és diavetítő is beszerzésre került.

A helyismereti dokumentumok elektronikus hozzáférhetővé tételével kapcsolatos elvégzett feladatokról

A helyismereti adatbázisunk kiemelkedő: támogatja a helyi kutatást, egyben segíti Tolna vármegyében a települési kötelezpéldányok beszerzését.

12. AZ ENERGIAVÁLSÁG OKOZTA VÁLTOZÁSOKRÓL

Az elmúlt éveket jelentősen meghatározó világjárvány, illetve az ún. „energiaválság” miatt kialakított szervezeti változások, új és megváltozott szolgáltatások bemutatása és fenntarthatósága.

Olvasóink alapattitűdje nem változik: amint lehet, visszatérnek a személyes könyvtárhasználatához. Az áprilisig tartó „energetikai bezárás” ezt ismét megakasztotta. Újra fel kellett eleveníteni a pandémia alatt kialakított gyakorlatokat:

- a bezárás alatt a kollégák otthonról dolgoztak, ill. szabadságon voltak
- fokoztuk a könyvtár online aktivitását
- az előre megrendelt könyveket a könyvtár kapujában vehették át olvasóink: „Kapukönyvtár”
- vagy azokat házhoz szállítottuk: „Otthonkönyvtár”

Új megoldásként – a más jellegű vészhelyzetben – a személyes kapcsolat megőrzésére is törekedhettünk:

- a maximum 16° C-on temperált épületbe hetente egyszer jöhettek be olvasóink, míg kollégák rotációban ügyeltek egy 9 m²-es, 21° C-ra fűtött helyiségben: „Kabátos kölcsönzés”

Olvasóink zöme a személyes könyvtárhasználatot igényli, ezért e szolgáltatások csak szükségmegoldások.

- egyedül az „Otthonkönyvtár” és az online szolgáltatások folytathatók
- a digitális és e-szolgáltatásokat főleg a kutatók és diákok igénylik, ám ez az igényük már jóval a járványhelyzet előtt is létezett

Használati tendenciák kiértékelése: hogyan változtak az olvasási és könyvtárhasználati szokások a 2019-2023 időszakban

Az elmúlt 5 év szakmai mutatói két trendet jeleznek:

- Az aktív használók, ill. a kölcsönzések számai megtörtek, majd lassan újra nőttek. E törés biztos drasztikusabb lett volna, ha nem teszünk ellene, másrészt a bezárások radikálisan mondtak ellent az olvasói személyes használat igényének. A normalizálódással e két tényező növeli újra a mutatókat.
- A honlap-látogatások és a web 2.0 szolgáltatások, illetve azok használata - *kisebb kilengésekkel* - lassan nő. Ez a tendencia akkor is működött volna, ha nem történtek volna bezárások: ezek a modern globális világkultúra kihívásaiból fakadnak.
- A könyvtárak különbségei mindebben a munkájuk minőségéből és alapadottságaikból erednek.

Az első tényezőt az **ILLYÉS GYULA KÖNYVTÁR** minőségirányítás iránti eltökéltsége javíthatja, míg a másodikat a *Szekszárdi Tudásközpontba* költözése.

